

КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено підходи науковців щодо визначення сутності кредитно-інвестиційної діяльності банків та наведені напрямки впровадження заходів для розкриття потенціалу банків в Україні.

Ключові слова: кредитно-інвестиційна діяльність банків, реальні інвестиції, інвестиційні кредити.

Abstract

The paper investigates the approaches of scientists to determine the essence of banks' lending and investment activities, and outlines directions for implementing measures to uncover the potential of banks in Ukraine.

Keywords: credit and investment activity of banks, real investments, investment loans.

Вступ

У процесі розвитку різних сфер національного господарства важливу роль має проблема пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів для реалізації нових проектів, яка не завжди може бути вирішена за рахунок власних коштів економічних суб'єктів, фінансової підтримки держави чи ресурсів зовнішніх інвесторів, що призводить до зростання значення фінансово-кредитних установ як посередників на фінансовому ринку, здатних надавати акумульовані кошти суб'єктам господарювання.

Українські банки мають ще незначний досвід у здійсненні інвестицій, але з кожним роком обсяги цих операцій зростають. Останнім часом, у період кризи, банківські установи значно скоротили інвестиції в реальний сектор економіки та переорієнтувалися на державні боргові зобов'язання, що в кінцевому результаті дозволило збільшити регулятивний капітал та зменшити резерви. Розмір інвестиційних ресурсів банків характеризується насамперед величиною їх кредитно-інвестиційних портфелів як основної складової активів банків і показників напрямів їх діяльності для отримання доходів [1].

Дослідженнями в сфері прямих іноземних інвестицій займався ряд економістів, таких як: Ляхова О. О., Шокало Т. П., Маслак Н. Г., Зайцева І. С., Карась К. В., Сало І. В., Кузьмін О. Є., Луців Б. Л., Могильна Н. О., Сазонець І. Л., Федоренко В. Г., Ванькович Д. В. та ін.

Метою роботи є аналіз сутності кредитно-інвестиційної діяльності банків та розгляд її значення у контексті підвищення рівня розвитку економіки України.

Результати дослідження

У процесі розгляду проблематики кредитно-інвестиційної діяльності банків першочергове значення має з'ясування сутності поняття.

Визначаючи поняття і зміст кредитної та інвестиційної діяльності банку, візьмемо до уваги висновки, які зробили провідні українські фахівці із банківської справи, такі як Єпіфанов А. О., Маслак Н. Г., Сало І. В. Названі вчені вважають, що «кредитні операції – це короткострокове та довгострокове кредитування виробничої, соціальної, інвестиційної та наукової діяльності підприємств та організацій; надання споживчих кредитів населенню; міжбанківських кредитів у частині наданих іншим банкам; лізинг, факторинг, дисконт векселів. Інвестиційні операції – формування портфеля цінних паперів, прямі інвестиції»[2, с. 410].

Ряд авторів вважає, що кредитування, особливо прибуткове, повинно займати привілейоване місце серед активних операцій комерційних банків. При цьому кредитні операції визначаються як базові, а інвестиційні – як додаткові.

Інші вчені вважають, що ні кредитна, ні інвестиційна діяльність не має переваг для універсального банку, оскільки вони складають основу для розміщення наявних фінансових ресурсів і забезпечують для будь-якого банку одержання максимальної суми прибутку. Проте є вчені, що наголошують на перевагах інвестиційної діяльності банків перед кредитними операціями [3, с. 98].

Під час розгляду інвестиційного складника діяльності банку слід звернути увагу на позицію Б. Л. Луціва, який розглядає категорію банківські інвестиції як «інвестиції, що опосередковують процес використання тимчасово вільних грошових капіталів у вигляді фінансування (кредитування) капіталовкладень або іншої форми вкладень у реальні активи інвестиційних товарів (натурально-речова форма, майнові та інтелектуальні права) для обслуговування процесу відтворення» [4, с. 14].

Базуючись на проведеному критичному огляді наукової літератури, автори вважають за доцільне визначати кредитно-інвестиційну діяльність банків як платне, переважно довгострокове, надання фінансових ресурсів іншим суб'єктам економіки на забезпечення їхнього поточного функціонування та розширення діяльності у напрямку реалізації інвестиційних проектів.

Для покращення інвестиційного клімату треба забезпечити необхідні умови функціонування бізнесу та розробити систему гарантій і пільг інвесторам [5, с. 89]. Важливими макроекономічними факторами для інвесторів виступають рівень політичної стабільності держави та стан нормативно-правового забезпечення, які на сучасному етапі не можна назвати задовільними для створення сприятливих умов розвитку інвестиційного кредитування. З метою розкриття наявного потенціалу банків у сфері інвестиційного кредитування в умовах економіки України доцільним є впровадження ряду заходів за такими напрямками [6]:

1. Розробка моделі оцінки ризиків інвестиційного кредитування, яка дозволить оптимізувати співвідношення «ціна – ризик» при встановленні ставки відсотка банками на даний вид послуг;
2. Удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що забезпечить формування стійкого механізму співпраці банків і підприємств реальних секторів економіки в процесі надання інвестицій; - обмеження обсягів фінансування дефіциту зведеного бюджету за рахунок коштів від реалізації операцій з продажу облігацій внутрішньої державної позики на первинному ринку, що сприятиме реструктуризації портфеля цінних паперів банківських установ на користь інвестицій у цінні папери підприємств;
3. Реалізація державної програми підтримки національних інвесторів;
4. Розробка заходів із стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інвестиційних проектів – для інституційних інвесторів, а також довгострокових депозитів – для фізичних осіб, що дозволить сформувати необхідну ресурсну базу кредитно-інвестиційної діяльності;
5. Впровадження державної підтримки фінансової стійкості підприємств, які реалізують інвестиційні проекти, що сприятиме зниженню рівня ризиків інвестиційних кредитів банків та, відповідно, відсоткової ставки за ними, що забезпечить зростання їх обсягу.

Висновки

Отже, кредитно-інвестиційна діяльність банків є важливим джерелом розвитку реального сектора економіки країни. Однак стан банківського інвестиційного кредитування в Україні за останні роки свідчить про недостатній рівень його розвитку. Даний факт пов'язаний з рядом причин об'єктивного та суб'єктивного характеру, які стосуються як загального рівня нестабільності розвитку національної економіки, так і незацікавленістю банків у фінансуванні інвестиційних проектів у зв'язку зі значними ризиками та невідповідністю ресурсної бази.

Перспективною у процесі вирішення розглянутої проблематики є розробка механізму кредитно-інвестиційної діяльності банків, який передбачатиме активну участь держави у якості регулятора, а також конкретних заходів щодо покращення інвестиційного клімату та системи сприяння реалізації інвестиційних проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ляхова О.О., Т.П. Шокало. Кредитно-інвестиційний портфель банків тайого вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/>
2. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : навч. посіб. / А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с.

3. Мендрул О. Г. Фондовий ринок: операції з цінними паперами : навч. посіб. – Вид. 2-ге, допов. та перероб. / О. Г. Мендрул, І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2000. – 156 с.
4. Луців Б. Л. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України : автореф. дис. д-ра екон. наук : спец. 08.04.01 / Б. Л. Луців. – Тернопіль : ТДЕУ, 2005. – 34 с.
5. Зайцева І.С., Коцюба О.В. Аналіз інвестиційної привабливості України в сучасних умовах / І.С. Зайцева, О.В. Коцюба //БІЗНЕСІНФОРМ – 2014. – № 9. – С. 87-91.
6. Коваль Н. О. Банківський менеджмент: практикум / Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 85 с.

Вероніка Вячеславівна Шаповалюк – студентка групи МФК-18 мі, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: shapovalyuk97@gmail.com

Науковий керівник: **Коваль Наталія Олегівна** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Veronika V. Shapovalyuk - Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: shapovalyuk97@gmail.com

Supervisor: **Nataliya O. Koval** - Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.